

FERRAN AGULLÓ

PADRI DE LA COSTA BRAVA

per E. CORRAL I COLL DEL RAM.

(Continuació)

De Sant Feliu és aquell maquinista del vaporet Adela, del qui ens conta que donà heroicament la seva vida per tal de salvar la de la resta dels tripulants, llavors que, havent-s'hi calat foc i ja en els darrers instants, quan ja l'embarcació s'enfonsa irremissiblement, apaga les calderes carregades... Igualment de Sant Feliu de Guixols és aquell vell pescador "amb sotabarba i ulls vermells" que, en una tarda d'estiu, li contava les rares habilitats del rap. I així mateix n'és aquell altre pescador humil i bona persona que s'escarrassa a ensenyar-li com es fa per pescar, amb potera, el pobre calamar enamorat...

Agulló que, agafant-los un a un, ha dit i escrit els més fervorosos elogis de la gent de la Costa Brava, opinava que col·lectivament, era l'egoisme el vici més arrelat dels seus fills. L'egoisme impedia que el país fos ric. I d'aquesta generalització només n'exceptuava, a causa de la seva creixent industrialització, Sant Feliu de Guixols i Palamós.

Segons ell, els "americanos" que tenien la sort de tornar rics de les Amèriques, només es preocupaven, una vegada instal·lats, de tallar el cupó. I amb aquesta actitud, els capitals, improductius, s'anaven esllangint i difonent, mentre els qui no tenien cupó per tallar ni cosa que se li assemblés, havien de subsistir en llur gran majoria, treballant en una indústria tan vel·leïtosa i tan inconsistent com és la pesca. I tota vegada que si hom volia embellir el país o mantenir-ne la bellesa com a mínim, haurien de posar-lo en mans d'alguna corporació pública i aquest simple fet produiria automàticament un augment de contribucions i impostos —cosa que repugna tant a la nostra gent de mar com a la de terra—, la solució bona seria estimular la iniciativa particular.

I a tal efecte Agulló proporciona desinteressadament iniciatives. Unes iniciatives que, deixeu-m'ho dir de seguida, avui podem perfectament considerar desfasades, però que situades en el seu temps són prou interessants.

"Cal que de Blanes a Port de la Selva es convencin de la necessitat de muntar més hotels on, a més de l'estatge, s'hi trobin guies i facilitat per a trobar embarcacions, organitzadors de pesqueries, excursions, banys... (...) Per cada pesseta que els pobles gas-

tessin, els forasters i excursionistes n'hi deixarien deu o cent... (...) No solament els barcelonins omplirien la Costa primavera i estiu i molts dies de l'hivern, sinó els estrangers i forasters de l'interior d'Espanya..."

Ara, en llegir tot això, podem adonar-nos del que tenien de profètiques les seves paraules i de com ha esdevingut borrosa la distinció que fa entre "barcelonins", "estrangers" i "forasters de l'interior d'Espanya". Però a una colla d'anys vista, la seva visió del futur no podia pas filar més prim. Podem admetre, en tot cas, que les coses s'han precipitat i els fets s'han saltat xifres i proporcions. El desig-premonició agulloniana va tenir lloc segurament que al seu degut temps. El bum turístic que s'ha produït posteriorment i que ha arribat quasi al paroxisme, no era realment previsible en aquells anys, ni tan sols per a un home com Ferran Agulló. Com tampoc podem fer-li'n retret si no entrava en les seves previsions l'actual crisi del petroli que, segons sembla, fa anar en orris la indústria hotelera en general —més, però, allí on havia creats més interessos, es clar.

Podríem dir, potser, que cap al 1930 començaren a prendre cos les prediccions d'Agulló respecte als forasters i sobretot respecte als estrangers, ja que no clarament respecte als barcelonins. Començaren a aixecar-se "urbanitzacions" —llavors una novetat—, principalment a Begur, Blanes i Sant Feliu. Els anglesos se les van agafar amb el S'Agaró del senyor Ensesa, mentre els germànics tiraven cap a Tossa. Passada la nostra guerra (1940), la cosa comença a inflar-se. Primerament, amb l'esquer de la vida barata, que atreia els estrangers, sempre buscadors de gangues, i després amb el turisme interior, a mida que es generalitzaven les vacances pagades...

Les prediccions agullonianes no semblen pas massa les un polític que promet construir un pont en un poble que no té riu. Més aviat, al nostre entendre, reflexa l'esperit inquiet del negociant que somia, fracassa, però entossudit segueix somiant en negocis... És l'Agulló que, entrant un dia al port de Barcelona de retorn d'un dels seus viatges marítims, la contemplació de la muntanya de Montjuïc va inspirar-li aquestes paraules: "**Oh, espectacle sublim, el que podem oferir a l'estranger per un grapat de mils pessetes!**".

XXVIII POLAVIEJA

Referent a la petita ganyonia d'Agulló, ens explica el seu íntim amic Eduard Girbal i Jaume que, estant un dia a casa seva, després d'haver acabat la carrera de lleis "que no va exercir mai" (Girbal, com d'altres, s'equivoca en aquest punt, ja que sí va exercir-la, durant tres anys, a Sant Feliu de Guixols, li va dir:

—Dels quadres que tinc, aquest (assenyalant-li el Diploma) em costa una futralada de pessetes...

La gasiveria, però, no és pas —bromes del Dant apart— un vici col·lectiu dels catalans. Igualment sembla cosa comprovada que aquella murriera sorneguera que hom atribueix al nostre pagès de terra endins, no s'adiu massa amb la idiosincràsia del nostre

home de la mar o de la costa que, per raons òbvies i vistos els temps que bufen, un bon dia va decidir de vendre el tros o la barca i els arreu i dedicar-se a prendre la fresca, a cantar havanerres per la festa major i a la venda de souvenirs.

Afinant més, l'home de la Costa Brava diguem que té fama d'obert, liberal i discutidor —sobretot de política i més o menys obertament, segons les circumstàncies. Socialment, podríem agafar-lo com una mena de prototipus de la classe mitjana i aburguesada, inclosos botiguers, professors liberals, modestos rendistes, si és que encara en queden, i fabricants sense massa aspiracions a la grandesa. Agulló, fill de burgés —el seu pare, que treballava

de confiter a Barcelona, acabà establir-se de pastisser a l'antiga Plaça del Vi de Girona— no deixa pas de considerar-se'n, fins i tot amb orgull. Veiam, doncs, si podia desentonar, entre la gent de la seva Costa!

La gran passió d'Agulló ja hem dit i repetit que era Catalunya. En temps de la seva joventut, la Renaixença en plena eufòrica florida, la seva fogositat l'havia de conduir, irremeiablement, a la política —naturalment, de dretes. I la política, aquest art o aquesta ciència que sembla haver estat inventada per crear enemics, li proporcionà, curiosament, un gran nombre de bons amics.

Encara que no se sap mai en política on comencen i on acaben aquelles activitats que li són pròpies, tractant-se d'Agulló nosaltres situariem el punt de partida en 1898 i en el moviment de repulsa i descontentament generals que a la península, i més concretament a Catalunya, tingué per origen la pèrdua de les últimes colònies d'ultramar. Un grup de catalans units principalment per afers econòmics va proposar-se de treballar per tal de provocar un viratge en la política oficial espanyola que, segons ells, estava a punt de portar el país, fatalment, a un desastre total.

I aquí aparegué a escena un nou personatge. Camilo García de Polavieja i del Castillo era un militar madrileny que en terres d'ultramar havia anat ascendint de graduació, des de sergent al Marroc, a brigadier a Cuba i capità general a les Filipines. Retornat que fou a la península, l'home sembla que portava al magí un feix d'idees polítiques "avançades" i certs propòsits a realitzar. Entre aquests, segons una carta adreçada a Domènech i Montaner, figuraria dintre d'un context general de caràcter descentralitzador —es tractava, és clar, d'un militar ficat en política, seguint la moda de l'època— la refosa de les quatre diputacions catalanes en una de sola.

No cal dir que als catalanistes en general aquest programa, bé que no massa concret, els va fer peça. I de resultes en va quedar formada una denominada "**Junta Regional de Adhesions al Programa del General Polavieja**", enunciat potser excessivament llarg i poc esclaridor, si bé es mira. En fou president Lluís Ferrer i Vidal i secretari Ferran Agulló i Vidal.

XXIX EL CACIQUISME

Els grans presidents de les grans societats, dels grans organismes internacionals, els veureu rodejats de periodistes, fotògrafs, objectius televisius i ambaixadors de tota mena, en el moment històric d'estampar la seva firma en uns determinats papers. En aquests actes, però, us serà difícil de veure-hi els "segons", els qui han treballat hores extraordinàries per tal de fer possible aquest moment...

Bé, Agulló era, més o menys això: el contrabaix, instrument poc donat a interpretar solos. Fa de coixí, de música de fons, porta el ritme... Però si sobtadament i sense estar manat emmudeix, tota l'orquestra se'n ressent, es troba com atordida, com si estés ensenyant les vergonyes. Tot això, cal tenir-ho en compte a l'hora de calorar la importància del "fet Agulló" en el ressorgir, lent però

Segons les cròniques, el general, que entrà a Barcelona sota un arc de triomf fet aixecar a honor seu per l'alcalde en nom de la ciutat, ho féu d'uniforme i amb totes les condecoracions de què era posseïdor plantades al pit. Muntava un cavall blanc, napoleònic i el seguïen les autoritats civils i militars... Entre els assistents, però, no hi havia cap representació obrera.

Polavieja en la seva carrera política arribà a ser ministre de la Corona (Guerra), president de l'Alt Estat Major i portà al seu govern, com a ministre, Lluís Duran i Ventosa. Amb tot, el moviment "polaviejista" fracassà i d'aquies fracàs en sortí, en 1889, la "Unió Regionalista", presidida pel doctor Robert. D'unes conversacions entre Prat de la Riba, com a representant del Centre Nacional Català que presidia Verdaguer i Callís, el doctor Fargas per l'esmentada Unió Regionalista, en sortiria la "Lliga Regionalista" amb el mateix doctor Robert de president i Ferran Agulló com a secretari.

D'entre els objectius que la Lliga Regionalista apuntava, cal destacar, segons els estatuts redactats per Prat de la Riba, "...Organitzar la defensa dels interessos i obtenir la reivindicació dels drets de Catalunya". No cal remarcar com això s'avenia en un tot amb els principis que Agulló s'havia imposat a si mateix respecte a la seva pàtria. I així no té res d'estrany que la Lliga Regionalista, amb les seves vicissituds, anés per sempre unida a la seva vida, i al seu pensament. A "ella", a la Lliga, dedicà la resta dels seus dies. I encara fou a temps d'assistir al nou canvi de denominació (va morir pel juliol del 33) acordat en assemblea de delegats celebrada durant els dies 3, 4 i 5 de febrer del mateix any del seu traspàs.

L'entusiasme que Agulló solia posar en totes aquelles activitats que s'adeïen amb les seves aficions, és proverbial. I la seva "professionalització" dintre la política l'atrapava en plenitud de facultats corporals i anímiques. Quant a les corporals, quasi vint anys després, en el transcurs d'un acte patriòtic en el qual prengué part juntament amb Josep Carner en un centre catòlic del carrer Montsió, Josep M.³ de Sagarra ens el descriu com "**un poeta sanguini de grans bigotassos, encara en plena joventut...**". Quant a les anímiques, no l'abandonaren mai. S'incorporava a la política, doncs, en alguns moments oportunitats, en què la feina era molt i quasi tota per fer encara.

Val a dir que la feina assignada a Agulló, amb ple consentiment per part seva, no era —no ho fou mai— de lluitament. En canvi, era enormement efectiva. El cas no és nou ni molt menys.

segur com s'està demostrant a cada moment que passa, de Catalunya.

Esquemàticament, diguem que una vegada acabada la guerra entre carlins i republicans, s'instaurà a Espanya, amb la Restauració, el joc de dos partits alternant-se pacíficament en el governament de l'estat. L'un, el conservador, corresponia a Cànovas del Castillo com a cap de govern i inventor, a casa nostra, del sistema. L'altre, dirigit per Pràxedes M. Sagasta, era el liberal i, per tant, de l'oposició, fins que tocava invertir els papers amb Cànovas. Per tal de compensar la inferioritat temporal de l'oposició respecte al qui tenia la paella pel mànec, Sagasta aportà la seva idea i creà les acreditades "partides de la porra" que, fins allà on podien, imposaven el seu criteri. Era, senzillament, l'apologia del caciquisme.

(Continuarà)